

Zeynu'l-Kudat
İbn el-Hicci

münebbihât

Din Nasihattır

Mütercim: Kâmil Özay

Tasavvuf
Klasikleri

SUFI
KUTUPHANE

Nefsinden daha kötü bir düşmanı olduğunu sanan kişi de nefsinin tanınamıştır.

-Hz. Ebubekir'den (ra) "karada ve havada fesat (bozukluk) belirdi" (Rum suresi 41. Ayet) ayetinin tefsiri hakkında şöyle naklolundu:

Ayetteki 'kara'dan maksat dildir.

Denizden maksat kalptir.

Çünkü dili bozulana (küfür vs. ile), insanoğlu ağlar.

Kalbi bozulana (riya vs) ise melekler ağlar.

-Denildi ki:

Şehvet, sultanları köleleştirir. Sabır ise köleyi sultan yapar.

Bunun en güzel örneği ise Hz. Yusuf ve Züleyha'nın kıssasıdır.

-Denildi ki:

Ne mutlu aklını âmir, nefsinin esir edene. Vay haline nefsinin âmir, aklını ise esir edene.

-Denildi ki:

Günahları terk edenin kalbi yumuşar. Rızık helal olanın ise düşüncesi saf ve temiz olur.

-Allahü Teala bazı peygamberlerine şöyle vahyetti:

Sana emrettiğim şeyde bana itaat et. Ve seni men' ettiğim şeyle bana isyan etme.

-Denildi ki:

Aklın kemâle ermesi Allah'ın rızasına uymak ve gazabından kaçınmakla olur.

-Denildi ki:

Fazilet sahibi kişi için gurbet yoktur. Cahil kişi için ise vatan yoktur.

'Yani; fazilet sahibi kişi ilmi ile amil olduğu için nerede olursa olsun insanların yanında kıymeti bilinir ve el üstünde tutulur. Cahil kişinin durumu ise bunun tam tersidir.'

-Denildi ki:

İbadet etmekle Allah'a yaklaşan, insanlardan uzak durur.

-Denildi ki:

Cesedin hareketi yaşamın alâmeti olduğu gibi ibâdetle Allah'ı tanımanın alâmetidir.

-Efendimiz (sav) buyurdular ki:

Bütün günah ve hataların nedeni dünya sevgisidir. Bütün fitnelerin sebebi ise zekât ve öşürü (malın onda biri) vermemektir.

*

-Denildi ki:

Aczini itiraf eden her zaman övülür. Aczi ikrar, Allah katında makbûliyetin alâmetidir. Çünkü bu, kibir ve kendini beğenmenin olmadığına işarettir.

-Yahya bin Muaz (r.aleyh)'dan şöyle naklolundu:

Dünyayı her şeyle terk etmek, ahireti her şeyle elde etmek demektir.

Kim dünyayı her şeyle terk ederse, ahireti her şeyle elde eder.

Dünyanın tamamını elde eden de ahiretin tamamını kaybeder.

Çünkü ahiretin elde edilmesi, dünyanın terk edilmesinde, dünyanın elde edilmesi ise ahiretin terk edilmesindedir.

-İbrahim bin Edhem'e (r.aleyh)¹⁶ şöyle soruldu?

-Hangi şey zühdü bulmana vesile oldu?

O da cevaben "üç şey vesile oldu" dedi.

1. Kabri, dostsuz çok ıssız gördüm.
2. Azıksız, ahiret yolunu uzun gördüm.
3. Bir delilim olmadığı halde Cebbar olan Allah'ı hâkim gördüm.

-Süfyan-ı Sevrî'den (r.aleyh) şöyle naklolundu:

Kendisine "Allah ile ünsiyet ne demektir?" diye soruldu.

O da "hiçbir güzel yüz, güzel söz ve fasih bir lisanla ünsiyet kurmamandır" dedi.

-İbn-i Abbas'tan (r.anhuma) şöyle naklolundu:

Zühd kelimesi üç harftir. Bunlar: za, he ve dal harfleridir.

Za harfi, ahiret için gereken azığı ifade eder.

16 Ebû İshâk İbrâhîm b. Edhem b. Mansûr (ö. 161/778 [?]) Zühd ve sülflüğü ile meşhur tabiin nesline mensup muhaddis.

He harfi, hidâyeti ifade eder.
 Dal harfi ise, badetlere devamı ifade eder.
 Başka bir yerde ise şöyle demiştir:
 Za harfi, ziyneti (süslenmek) terk etmeyi
 He harfi, hevâyı (nefse uymayı) terk etmeyi
 Dal harfi ise, dünyayı terk etmeyi ifade eder.

-Hami El-Lekkaf'tan (r.a.leyh) şöyle naklolundu:
 Kendisine biri gelip nasihatte bulunmasını isteyince O da:
 Dinini her türlü kirden korumak için Kur'an kılıfı gibi bir kılıf
 yap, dedi.

Kendisine "dinin kılıfı nedir?" diye sorulunca şöyle dedi:

- Gereğinden fazla kelâmı terk etmek.
- Gereğinden fazla dünyalığı terk etmek.
- İnsanlar arasında gereğinden fazla bulunmayı terk etmek.

Sonra bil ki hakiki zühd, küçük büyük bütün haramlardan sakınmak, kolay ve zor bütün farzları yerine getirmek ve dünyanın azını ve çoğunu ehline terk etmektir.

-Lokman Hekim¹⁷ (r.a) oğluna şöyle dedi:

Ey oğulcuğum! İnsanlar üçe ayrılır. Üçte biri Allah'ın, üçte biri nefsinin diğer üçte biri de kurtlarındır.

Allah'ın olan, onun ruhudur.

Nefsinin olan, amelidir.

Kurtların olan ise cesedidir.

17 Kur'an-ı Kerim'de kendisine hikmet verildiği söylenen, peygamberliğinde ihtilaf bulunan, Hz. Davûd'un (as) muasırı din büyüğü zat.

-Hatem el-Asam'dan (r.aleyh) şöyle naklolundu:

Dört şey olmadan dört şeyi iddia eden, davasında yalancıdır:

1. Allah'ı sevdiğini iddia edip haramlardan kaçınmayan, davasında yalancıdır.
2. Hz. Peygamber (sav)'i sevdiğini iddia edipte fakir ve miskinleri hor gören, davasında yalancıdır.
3. Cenneti sevdiğini iddia edipte sadaka vermeyen, davasında yalancıdır.
4. Cehennemden korktuğunu iddia edipte günahlardan kaçınmayan, davasında yalancıdır.

-Hz. Peygamber'den (sav) şöyle rivâyet edildi:

Bedbahtlığın alâmeti şu dört şeydir:

1. Allah'ın yanında mevcut olduğu halde geçmişte işlenen günahları unutmak.
2. Kabul olunup olunmadığı bilinmeden, geçmişte yapılan iyilikleri hatırd tutmak.
3. Dünya işlerinde kendisinden üstün olana bakmak.
4. Dini meselelerde kendisinden düşük olana bakmak.

Allahü Teala buyuruyor ki:

Ben kulumu istedim o ise beni terk etti. Ben de bunun üzerine onu terk ettim.

Saadetin alâmeti dört şeydir:

1. Geçmişte işlenen günahları hatırd tutmak.
2. Geçmişte yapılan iyilikleri unutmak.
3. Dini meselelerde kendisinden üstün olana bakmak.
4. Dünya işlerinde kendisinden düşük olana bakmak.

-Bazı hikmet sahiplerinden şöyle naklolundu:

İmanın belirtileri dört şeydir:

1. Allah korkusu
2. Hata yapmakta Allah'tan utanmak
3. Allah'a şükretmek
4. Musibetlere sabretmek

-Efendimiz'den (sav) şöyle rivâyet edildi:

Dört ana (temel, esas) vardır:

İlaçların anası, edeplerin anası, ibâdetlerin anası, emniyetin anası.

İlaçların anası, az yemektir.

Edeplerin anası, az konuşmaktır.

İbadetlerin anası, az günahıdır.

Emniyetin anası, sabırdır.

-Yine Efendimiz (sav) şöyle buyurdu:

Âdemoğlunun cismindeki dört cevheri dört şey izale (yok) eder.

Bu cevherler, akıl, din, hayâ (edep) ve salih ameldir.

Öfke, akli yok eder.

Haset, dini yok eder.

Bir şeye aşırı rağbet, hayâyı yok eder.

Gıybet ise salih amelleri yok eder.

-Efendimiz'den (sav) şöyle rivâyet edildi:

Zenginler: Meşakkati, türlü şeylerle dolu kalbi, dünyaya kul-
luğu, hesabın zorluğunu ve düşük mertebeleri tercih ettiler.

-Abdullah el-Antakí'den (r.aleyh) şöyle naklolunmuştur:

Beş şey kalbin devasıdır:

1. Salihlerle oturmak.
2. Kur'an okumak.
3. Mideyi boş bırakmak.
4. Gece ibâdeti.
5. Sabah vakitlerinde Allah'a yalvarmak.

-Âlimlerin çoğundan şöyle naklolundu:

Tefekkür beş çeşittir:

1. Tevhid ve yakînin meydana geldiđi, ayetlerde tefekkür.
2. Şükürün ve muhabbetin meydana geldiđi, nimetlerde tefek-
kür.
3. Ahirete rağbetin meydana geldiği, Allah'ın vaadini tefek-
kür.
4. Allah'ın korkusunun meydana geldiği, Allah'ın tehdidini
tefekkür.
5. Hayânın meydana geldiği, Allah'ın iyilikte bulunmasına
rağmen kendi nefsinin eksikliđini tefekkür.

-Bazı hikmet sahiplerinden şöyle naklolundu:

Takvanın önünde beş engel vardır. Bunları aşan takvaya ula-
şır.

Birincisi: Şiddeti nimete tercih etmek.

İkincisi: Meşakkati, rahata tercih etmek.

Üçüncüsü: Zilleti, şerefe tercih etmek.

Dördüncüsü: Sükût etmeyi, boş konuşmaya tercih etmek.

Beşincisi: Ölümü, hayata tercih etmek.

Bunları yapan takvaya erişir.

-Efendimiz'den (sav) şöyle rivâyet edildi:

Gizlilik, sırları muhafaza eder.

Sadaka, malı muhafaza eder.

İhlas, amelleri muhafaza eder.

Doğruluk, sözleri (kabullüğünü) muhafaza eder.

İstişare ise tedbirleri muhafaza eder.

-Efendimiz (sav) şöyle buyurmuştur:

Mal biriktirmekte beş kötü şey vardır:

1. Toplanmasında, meşakkat vardır.
2. Düzenlemesinde, Allah'ın zikrinden gâfil kalmak vardır.
3. Gasp edilmesi veya çalınması hususunda, korku vardır.
4. Cimrilik vasfını yüklenmek vardır.
5. Mal için sâlihlerden ayrılık vardır.
6. Malı Allah yolunda dağıtmakta beş güzel şey vardır:
7. Beden rahatlığı. (mal toplama peşinde olmamaktan dolayı)
8. Mal bekçiliği yapmayı Allah'ın zikri ile meşgul olmak.
9. Gasp edilmesi veya çalınması hususunda korkudan emin olmak.
10. Cömertlik vasfını elde etmek.
11. Maldan ayrıldığı için sâlihlerle dost olmak.

-Süfyan-ı Sevrî'den (r.aleyh) şöyle naklolunmuştur:

-Hz. Ebubekir (ra) dediler ki;

Bütün sıkıntılardan kurtulup mukarrabîn ve müttaki derecesine ulaşıp, Allah'ın kendisine şu on şeyi rızık olarak bahşetmediği hiçbir kul yoktur. Bunlar;

1. Kanaatkâr bir kalple beraber daimî bir sadakat.
2. Daimî bir şükürle beraber kâmil bir sabır.
3. Zühtle beraber daimî bir fakirlik.
4. Boş bir mideyle beraber daimî bir tefekkür.
5. Korkuyla beraber daimî bir hüzn.
6. Tevazuuyla beraber daimî bir meşakkat.
7. Merhametle beraber daimî bir nezaket, yumuşaklık.
8. Hayâ ile beraber daimî bir muhabbet.
9. Daimî amelle beraber faydalı bir ilim.
10. Sağlam bir akılla beraber daimî bir iman.

-Hz. Ömer (ra) dediler ki;

On şey vardır ki bunlar on şey olmadan kıymetsizdir. Bunlar;

1. Akıl takvasız,
2. Amel ilimsiz,
3. Kurtuluş endişesiz,
4. Sultan adaletsiz,
5. Asalet edepsiz,
6. Neşe güvensiz,
7. Zenginlik cömertlik olmadan,
8. Fakirlik kanaatsiz,
9. Büyüklük tevazusuz,
10. Cihat zafersiz kıymetsizdir.

-Hz. Osman (ra) dediler ki;

En çok kaybolacak olan on şeydir.

Bunlar;

1. İlminden istifade edilmeyen âlim
2. Amel edilmeyen ilim
3. Kabul edilmeyen isabetli görüş
4. Kullanılmayan silah
5. İçerisinde namaz kılınmayan mescit
6. Okunmayan Kur'an
7. İnfak edilmeyen mal
8. Binilmeyen binek
9. Dünyayı isteyen birinin zühd ilmi
10. Ahiret seferi için hazırlık yapılmayan uzun ömür

-Hz. Ali (ra) dediler ki;

İlim en hayırlı mirastır.

Edep en hayırlı sanattır.

Takva en hayırlı azıktır.

İbadet en hayırlı ticari maldır.

Salih amel en hayırlı komutandır.

Güzel ahlak en hayırlı dosttur.

Yumuşak huyluluk en hayırlı vezirdir.

Kanaat en hayırlı zenginliktir.

Başarı en hayırlı yardımdır.

Ölüm en hayırlı terbiye edicidir.

-Efendimiz (sav) buyurdular;